EVROPSKÝ PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pro právní záležitosti

2004/0113(CNS)

3. 2. 2005

STANOVISKO

Výboru pro právní záležitosti

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní záležitosti

k návrhu rámcového rozhodnutí Rady o určitých procesních právech při trestním řízení v celé Evropské unii
(KOM(2004)0328 – C6-0071/2004 – 2004/0113(CNS))

Navrhovatel: Giuseppe Gargani

STRUČNÉ ZDŮVODNĚNÍ

Návrh rámcového rozhodnutí Rady o určitých procesních právech při trestním řízení v celé Evropské unii by měl být vnímán jako velmi pozitivní, protože je to významný první krok Unie k vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti založeném na ochraně základních práv týkajících se občanských svobod a zajišťujících každému právo na spravedlivý proces.

Cílem návrhu vytvoření systému procesních záruk v trestních případech je zajistit, aby každý členský stát přijal základní minimální pravidla pro zvýšení důvěry veřejných institucí, soudních orgánů a snížení nedůvěry v různé právní systémy v ostatních členských státech tím, že přijmou opatření k větší harmonizaci procesních záruk.

Nicméně návrh by měl být považován spíše za východisko a nikoli za faktické vytvoření evropského soudního prostoru, který by pouze zaručoval a zachovával existující práva přiznávaná v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP), judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a Chartě základních práv Evropské unie, ale měl by být i především zaměřen na to, aby byla správně a důsledně uplatňován všemi členskými státy.

Bez ohledu na snahy směrem k uznání a zaručení práva na spravedlivý proces, je nutné říci, že seznam minimálních záruk vypracovaný Komisí není úplný.

Ve skutečnosti návrh definuje pouze pět prvků, které mají být zaručeny: právo na právní pomoc a zastoupení, právo na tlumočení/překlady, ochranu zranitelných podezřelých, konzulární pomoc a Listinu práv, ostatní prvky ponechává na budoucí iniciativy.

Navíc bez ohledu na závazek Komise se předpokládaná ochrana zdá nedostatečná a bylo by proto vhodné posílit řadu bodů v rámcovém rozhodnutí:

(a) měla by být uznána plně garantovaná právní pomoc, která by měla být povinná a zásadní ve všech fázích a úrovních řízení. Je to jediná cesta, jak poskytnout účinnou ochranu práva na obhajobu, která je zvlášť důležitá v trestních případech a vyžaduje specifické odborné znalosti. Právní pomoc by samozřejmě měla být pro osoby bez finančních prostředků zdarma.

(b) je nutné přesněji definovat v kterém časovém okamžiku může podezřelý využít právo na obhajobu, aby se zabránilo jakémukoli zneužit, které by mohlo nastat v systému bez dostatečně definovaných termínů.

Podezřelí by měli mít možnost využít právní pomoci od okamžiku prvního kontaktu s orgány vyšetřování a v každém případě před zahájením výslechu, jinak by měly být všechny následující úkony neplatné.

(c) právo na bezplatné tlumočnické a překladatelské služby by mělo být rozšířeno na celé trvání řízení a od prvního kontaktu s orgány vyšetřování pro všechny podezřelé, kteří neovládají jazyk, ve kterém se vede řízení. Pro zaručení kvality poskytované služby v zájmu spravedlnosti by bylo vhodné, aby členské státy měly povinnost vést rejstřík soudních

tlumočníků a překladatelů, kteří by se museli řídit národním etickým kodexem nebo kodexem EU, aby byla zajištěna jejich nestrannost a přesnost překladu.

Cílem je takto zajistit odpovídající úroveň kvalifikace v celé Unii u těch, kteří se specializují na právní záležitosti, aby bylo zajištěno, že rozumí právním postupům a příslušné technické terminologii.

(d) specifická práva uznávaná u některých kategorií osob považovaných za zranitelné, protože jsou znevýhodněné z důvodů věku, zdraví, fyzického nebo mentálního postižení, negramotnosti nebo zejména emocionálního stavu, by měla být definována jasněji. Tatu zranitelnost by měla uvést dotčená osoba, orgán odpovědný za aplikaci práva nebo obhájce v prvním momentu kontaktu s orgány vyšetřování, jinak by měly být všechny další úkony v trestním řízení neplatné.

(e) jakékoli porušení těchto uznávaných minimálních práv, jako jsou právo na právní obhajobu, služby tlumočníka nebo překladatele, atd., by mělo být sankcionováno zneplatněním procesních úkonů. Toto je jediný způsob, jak zajistit, aby příslušné orgány respektovaly záruky obhajoby s ohledem na spravedlivé řízení.

(f) protože minimální záruky pro podezřelé by se měly týkat i státních příslušníků třetích zemí, je třeba zajistit, aby Listinu práv pochopili i ti, kdo nemluví žádným z oficiálních jazyků Unie. Členské státy by proto měly stanovit, do kterých jazyků by mělo být toto oznámení přeloženo.

Závěrem můžeme pouze vyjádřit naději, že Komise co nejdříve zpracuje nová opatření zaměřená na regulaci dalších základních práv podezřelých a obviněných, jako jsou zásada „ne bis in idem“ (nelze trestat podruhé za stejný trestný čin po právoplatném rozsudku), právo nevypovídat, presumce neviny, záruky týkající se předběžného a následného zadržení, právo na odvolání proti rozhodnutí a přípustnost důkazů. Pouze tehdy bude legislativní referenční rámec v souladu s nadějemi na vytvoření opravdového společného soudního prostoru, kde bude zajištěna ústřední důležitost nenarušitelosti práv jednotlivce.

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Výbor pro právní záležitosti vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní záležitosti, aby jako příslušný výbor zahrnul následující pozměňovací návrhy do své zprávy:

Text navrhovaný Komisí[1]	Pozměňovací návrhy Parlamentu
Pozměňovací návrh 1 Čl. 2 odst. 1	
1. ***Jakmile to bude možné***, ***má*** podezřelá osoba ***během celého*** trestního řízení právo	1. Podezřelá osoba ***bude mít v jakékoli fázi a na jakékoli úrovni*** trestního řízení právo

[1] Zatím neuveřejněn v Úř. věst..

na právní poradenství, jestliže si to přeje.	na právní poradenství, jestliže si to přeje.

Odůvodnění

Technická obhajoba podezřelého poskytnutá obhájcem je povinná a nezbytná ve všech fázích trestního řízení. To naplňuje potřebu zaručit plné respektování práva na obhajobu, což je zvlášť ožehavá otázka v trestních věcech a vyžaduje specifické profesionální schopnosti.

Pozměňovací návrh 2
Čl. 2 odst. 2

2. Podezřelá osoba ***má*** právo na poskytnutí právního poradenství před zodpovězením otázek v souvislosti s obviněním.	2. Podezřelá osoba ***bude mít nejpozději do 24 hodin a v každém případě*** právo na poskytnutí právního poradenství před zodpovězením otázek v souvislosti s obviněním.

Odůvodnění

Technická obhajoba musí být poskytnuta podezřelému od prvního okamžiku kontaktu s orgány vyšetřování, který může předcházet faktickému zahájení výslechu.

Pozměňovací návrh 3
Čl. 2 odst. 2 a (nový)

	2a. Nerespektování práva na právní poradenství zneplatní veškeré následné úkony a úkony na nich závislé v celém trestním řízení.

Odůvodnění

Porušení základního práva na obhajobu by mělo být sankcionováno zneplatněním všech úkonů provedených v nepřítomnosti obhájce podezřelého.

Pozměňovací návrh 4
Článek 3

Článek 3	***vypuštěno***
Povinnost poskytnout právní poradenství	
Bez ohledu na právo podezřelé osoby odmítnout právní poradenství nebo sama sebe při trestním řízení zastupovat je nutné,	

aby bylo určitým podezřelým osobám nabídnuto právní poradenství za účelem zaručení nestrannosti trestního řízení. V souladu s tím členské státy zajistí, aby právní poradenství měly k dispozici tyto podezřelé osoby:

- osoby, které jsou před soudním procesem umístěny do vazby, nebo

- osoby formálně obviněné ze spáchání trestného činu, jehož součástí je složitá skutková nebo právní situace nebo za který lze uložit přísné potrestání, zejména může-li být v členském státě uložen bezpodmínečný trest odnětí svobody přesahující jeden rok, nebo

- osoby, na které je vydán evropský zatýkací rozkaz nebo žádost o vydání či jsou předmětem jiného postupu předávání, nebo

- nezletilé osoby, nebo

- osoby, které pravděpodobně nejsou schopny rozumět obsahu nebo významu trestního řízení nebo jej sledovat z důvodu svého věku nebo duševního, fyzického nebo emočního stavu.

Odůvodnění

Protože právní poradenství má být zajištěno vždy, stává se tento článek nadbytečným.

Pozměňovací návrh 5
Čl. 4 odst. 2 a (nový)

(2a) Závěrečné jednací lhůty stanovené tímto rámcovým rozhodnutím se počítají od příchodu právního zástupce zajišťujícího obhajobu podezřelého po oznámení o zahájení jednání, ať už o tom byla podezřelá osoba uvědoměna, či nikoli.

Pozměňovací návrh 6
Čl. 5 odst. 1

1. ***Platí-li článek 3***, ponesou náklady na	1. Náklady na právní poradenství ponesou

právní poradenství zcela nebo zčásti členské státy, jestliže by tyto náklady představovaly pro podezřelou osobu nebo její rodinné příslušníky nepřiměřenou zátěž.	zcela nebo zčásti členské státy, jestliže by tyto náklady představovaly pro podezřelou osobu nebo její rodinné příslušníky nepřiměřenou zátěž.

Odůvodnění

Dát formulaci do souladu s předcházejícími pozměňovacími návrhy.

Pozměňovací návrh 7
Čl. 6 odst. 1 pododstavec 1 a (nový)

	Tlumočník bude k dispozici po celou dobu trvání řízení, od momentu prvního kontaktu s orgány vyšetřování a každopádně před tím, než podezřelý bude odpovídat na otázky týkající se obvinění.

Odůvodnění

Pro zajištění práva na technickou obhajobu měly by být učiněny kroky usnadňující komunikaci mezi podezřelým a obhájcem a tedy zajistit v případě nutnosti bezplatné služby tlumočníka.

Pozměňovací návrh 8
Čl. 6 odst. 2

2. Členské státy zajistí, aby se ***v případě nutnosti*** dostalo podezřelé osobě bezplatných služeb tlumočení právního poradenství, které jí je poskytováno během trestního řízení.	2. Členské státy zajistí, aby se dostalo podezřelé osobě bezplatných služeb tlumočení právního poradenství, které jí je poskytováno během trestního řízení.

Odůvodnění

Pro zajištění práva na technickou obhajobu měly by být učiněny kroky usnadňující komunikaci mezi podezřelým a obhájcem a tedy zajistit v případě nutnosti bezplatné služby tlumočníka.

Pozměňovací návrh 9
Čl. 8 odst. 1

1. Členské státy zajistí, aby ***byli příslušní*** překladatelé a tlumočníci ***dostatečně kvalifikovaní pro poskytování přesného***	1. Členské státy zajistí, aby ***byl ve všech členských státech vytvořen národní rejstřík soudních*** překladatelů a tlumočníků

překladu a tlumočení.	***přístupný všem profesionálním lingvistům, jejichž kvalifikace je ekvivalentní v celé Unii. Tlumočníci a překladatelé uvedení v rejstříku budou povinni zachovávat národní etický kodex nebo etický kodex Společenství, aby bylo zajištěno nezaujaté a přesné provedení překladu a tlumočení.***

Odůvodnění

Vytvoření zvláštního národního rejstříku překladatelů a tlumočníků má zajistit minimální a jednotnou úroveň profesionální kvalifikace na celém území Unie.

Navíc umožní zavázat ty, kteří budou v rejstříku, aby dodržovali etický kodex.

Pozměňovací návrh 10
Čl. 10 odst. 1

1. Členské státy zajistí, aby byla pro účely zajištění nestrannosti trestního řízení podezřelé osobě, která nemůže rozumět obsahu nebo významu trestního řízení nebo jej sledovat z důvodu svého věku ***nebo duševního, fyzického*** nebo emočního stavu, poskytnuta zvláštní péče.	1. Členské státy zajistí, aby byla pro účely zajištění nestrannosti trestního řízení podezřelé osobě, která nemůže rozumět obsahu nebo významu trestního řízení nebo jej sledovat z důvodu svého věku, ***zdravotního stavu, duševní či fyzické neschopnosti, negramotnosti nebo zejména z důvodu*** emočního stavu, poskytnuta zvláštní péče.

Odůvodnění

Kategorie zvlášť zranitelných osob musí být definovány přesněji .

Pozměňovací návrh 11
Čl. 10 odst. 3 a (nový)

	3a. Nevyhodnocení a neoznámení zranitelnosti podezřelého zneplatní, pokud nebude napraveno, veškeré další následné úkony provedené v trestním řízení.

Odůvodnění

Nerespektování potřeby zvláštní ochrany kategorií definovaných jako zranitelné by mělo zneplatnit veškeré následné procesní úkony, aby si příslušné orgány uvědomily nezbytnost shromáždit všechny relevantní informace, pokud mají pokračovat v řízení.

Pozměňovací návrh 12
Čl. 11 odst. 2

2. Členské státy zajistí, aby byla v případě nutnosti poskytnuta lékařská pomoc.	2. Členské státy zajistí, aby byla v případě nutnosti poskytnuta lékařská pomoc. ***Členské státy zajistí, aby osobám trpícím duševní nebo nervovou chorobou poskytl pomoc psychiatr.***

Odůvodnění

Osoby trpící duševní nebo nervovou nevyrovnaností by měly mít zaručenu podporu odborníka, který by jim pomáhal během řízení, pomáhal v pochopení a poskytoval emocionální podporu.

Pozměňovací návrh 13
Čl. 11 odst. 3

3. Tam, kde je to vhodné, může být součástí zvláštní péče právo na přítomnost třetí osoby při výslechu policií nebo soudními orgány.	3. Tam, kde je to vhodné, může být součástí zvláštní péče právo na přítomnost třetí osoby při výslechu policií nebo soudními orgány. ***Nezletilí podezřelí budou mít právo na přítomnost svých rodičů při každém výslechu.***

Odůvodnění

V souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte by měli mít nezletilí podezřelí zaručenu pomoc rodičů při řízení, aby mohli být emocionálně schopni vyrovnat se s trestním řízením.

Pozměňovací návrh 14
Čl. 14 odst. 3 a (nový)

	3a. Členské státy stanoví, do kterých jazyků by měla být přeložena Listina práv s ohledem na jazyky nejběžněji užívané na území Unie v důsledku imigrace občanů z třetích zemí do Unie nebo jejich pobytu v Unii. Odstavce 2 a 3 zůstávají v platnosti.

Odůvodnění

V různých členských státech žijí početné komunity mluvící cizím jazykem. Aby bylo možno

zajistit právo na obhajobu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří nerozumí žádnému oficiálnímu jazyku Unie, musí být Listina práv přeložena do dalších jazyků, které navrhnou členské státy,budou to další evropské a neevropské jazyky, např. ruština, turečtina, arabština a čínština.

Pozměňovací návrh 15
Článek 14 a (nový)

Článek 14a

Zákaz diskriminace

Členské státy musí přijmout předběžná opatření, aby zajistily podezřelému, bez ohledu na jeho nebo její rasový či etnický původ nebo sexuální orientaci, rovný přístup k právní pomoci a rovné zacházení na všech úrovních trestního jednání uvedených v článcích 2 až 14 včetně.

Odůvodnění

V souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech (článek 6 „Právo na spravedlivý soud“ a 14 „Zákaz diskriminace“) a směrnicí 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (článek 2 a).

Pozměňovací návrh 16
Čl. 15 odst. 2

2. Hodnocení a sledování bude probíhat pod dohledem Evropské komise, která bude koordinovat zprávy o hodnocení a sledování. Tyto zprávy ***mohou*** být zveřejněny.	2. Hodnocení a sledování bude probíhat pod dohledem Evropské komise, která bude koordinovat zprávy o hodnocení a sledování. Tyto zprávy ***budou*** být zveřejněny.

Odůvodnění

V zájmu transparentnosti by bylo užitečné, aby zprávy byly v pravidelných intervalech publikovány.

POSTUP

Název	Návrh rámcového rozhodnutí Rady o určitých procesních právech v trestním řízení v celé Evropské unii
Referenční údaje	KOM(2004)0328 – C6-0071/2004 – 2004/0113(CNS)
Příslušný výbor	LIBE
Výbor požádaný o stanovisko Datum oznámení na zasedání	JURI 15. 9. 2004
Užší spolupráce	
Navrhovatel Datum jmenování	Giuseppe Gargani 26. 10. 2004
Projednání ve výboru	19. 1. 2005 3. 3. 2005
Datum přijetí pozměňovacích návrhů	3. 3. 2005
Výsledek závěrečného hlasování	pro: 24 proti: 0 zdrželi se: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Maria Berger, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Marcin Libicki, Antonio López-Istúriz White, Antonio Masip Hidalgo, Aloyzas Sakalas, Andrzej Jan Szejna, Theresa Villiers, Diana Wallis, Rainer Wieland, Nicola Zingaretti, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka
Náhradníci přítomní při závěrečném hlasování	Alexander Nuno Alvaro, Jean-Paul Gauzès, Luis de Grandes Pascual, Evelin Lichtenberger, Arlene McCarthy, Toine Manders, Manuel Medina Ortega, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Alexander Radwan, Michel Rocard
Náhradníci (čl. 178 odst. 2) přítomní při závěrečném hlasování	